

31990L0314

1990 6 23

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 158/59

TARYBOS DIREKTYVA

1990 m. birželio 13 d.

dėl kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketų

(90/314/EEB)

EUROPOS BENDRIJŲ TARYBA,

atsižvelgdama į Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 100a straipsnį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽²⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽³⁾,

kadangi vienas iš pagrindinių Bendrijos tikslų yra sukurti vidaus rinką, kurios esminė dalis yra turizmo sektorius;

kadangi valstybių narių nacionaliniai teisės aktai, reglamentuojantys kelionių, atostogų ir organizuotų išvykų paketus, toliau vadinami „paketais“, yra labai skirtingi, kaip ir šioje srityje taikoma nacionalinė praktika, o tai trukdo laisvai teikti šių paketų paslaugas bei iškreipia skirtingose valstybėse narėse įsikūrusių operatorių konkurenciją;

kadangi tokių paketų bendrųjų taisyklių nustatymas padės pašalinti šias kliūtis ir taip bus sukurta bendroji paslaugų rinka, vienoje valstybėje narėje įsisteigusiems operatoriams suteikiant galimybę siūlyti savo paslaugas kitose valstybėse narėse, o Bendrijos vartotojams – panašiomis sąlygomis įsigyti tokių paketą bet kurioje valstybėje narėje;

kadangi 1981 m. gegužės 19 d. Tarybos rezoliucijos dėl Europos ekonominės bendrijos antrosios vartotojų apsaugos ir informacijos politikos programos ⁽⁴⁾ priedo 36 dalies b punkte Komisija raginama, *inter alia*, analizuoti turizmą, o prireikus pateikti tinkamus pasiūlymus, deramai atsižvelgus į jų svarbą vartotojų apsaugai bei valstybių narių įstatymų skirtumų įtaką bendrosios rinkos tinkamam funkcionavimui;

kadangi 1984 m. balandžio 10 d. rezoliucijoje dėl Bendrijos turizmo politikos ⁽⁵⁾ Taryba pritarė Komisijos iniciatyvai atkreipti dėmesį į turizmo svarbą ir atsižvelgė į Komisijos pradinės rekomendacijas dėl Bendrijos turizmo politikos;

kadangi Komisijos Tarybai pateiktame informaciniame pranešimo „Naujasis vartotojų apsaugos politikos impulsas“, priimtame

1986 m. gegužės 6 d. Tarybos rezoliucija ⁽⁶⁾, 37 dalyje be kitų Komisijos siūlytų priemonių nurodoma derinti teisės aktus dėl paketų;

kadangi turizmas vaidina vis didesnę vaidmenį valstybių narių ekonomikoje; kadangi minėtų paketų suteikimo tvarka yra pagrindinė turizmo dalis; kadangi valstybių narių kelionių paketų verslas būtų skatinamas kuo greičiau augti ir būtų skatinama kuo našiau dirbti, jeigu Bendrijos mastu būtų priimtos bent minimalios bendrosios taisyklės; kadangi dėl to ne tik Bendrijos piliečiams būtų verta pirkti minėtus paketus, parengtus pagal tokias taisykles, ir dėl to būtų pritraukti turistai ir iš šalių už Bendrijos ribų, norintys pasinaudoti paketų teikiamų garantijų pranašumais;

kadangi taisyklių, ginančių skirtingų valstybių narių vartotojų teises, ženklūs skirtumai atbaido vienos valstybės narės vartotojus šiuos paketus pirkti kitoje valstybėje narėje;

kadangi tokie skirtumai itin atbaido vartotojus šiuos paketus pirkti ne savo valstybėje ir turi dar didesnę neigiamą įtaką nei kurioje nors kitoje paslaugų išsigijimo srityje, atsižvelgiant į ypatingą teikiamo paketo turinį, kuris paprastai susijęs su tam tikromis išankstinėmis išlaidomis ir paslaugų teikimu valstybėje, kurioje vartotojas negyvena;

kadangi vartotojas turėtų pasinaudoti šioje direktyvoje numatyta apsauga, nepaisant to, ar jis yra tiesioginė sutarties šalis, kelionę perimantis asmuo ar grupės, kurios vardu kitas asmuo dėl minėto paketo sudarė sutartį, narys;

kadangi kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turėtų užtikrinti, kad jų rengiamų ir parduodamų paketų aprašomoje medžiagoje pateikta informacija nebūtų klaidinanti, o vartotojams pateiktose brošiūrose – būtų išsamūs ir tikslūs;

⁽¹⁾ OL C 96, 1988 4 12, p. 5

⁽²⁾ OL C 69, 1989 3 20, p. 102 ir OL C 149, 1990 6 18

⁽³⁾ OL C 102, 1989 4 24, p. 27

⁽⁴⁾ OL C 165, 1981 6 23, p. 24

⁽⁵⁾ OL C 115, 1984 4 30, p. 1

⁽⁶⁾ OL C 118, 1986 3 7, p. 28

kadangi vartotojas turi turėti paketo sutarties sąlygų dokumentą; kadangi geriausia tai padaryti reikalaujant, kad visos sutarties sąlygos būtų parengtos raštiškai išsamia ir vartotojui prieinama dokumento, kurio egzempliorius jam būtų įteiktas, forma;

kadangi vartotojas, susiklosčius tam tikroms sąlygoms, jam užsakytą paketą turėtų turėti teisę laisvai perleisti trečiajam pageidaujantiui asmeniui;

kadangi sutartyje nustatyta kaina iš esmės negali būti keičiama, išskyrus tuos atvejus, kai jos padidinimas ar sumažinimas yra aiškiai numatytas sutartyje; kadangi, nepaisant to, tokia galimybė gali būti numatyta tik esant tam tikroms sąlygoms;

kadangi reikėtų, kad vartotojas tam tikromis aplinkybėmis turėtų galimybę prieš išvykimą atsisakyti kelionių paketo sutarties;

kadangi turėtų būti aiškiai nurodytos vartotojo teisės tuo atveju, kai paketo organizatorius prieš sutartą išvykimo dieną jį anuliuoja;

kadangi, jeigu jau vartotojui išvykus į kelionę nevykdomos svarbios sutartyje numatytos paslaugos arba kelionių organizatorius įsitikina, kad jis nepajėgs įvykdyti didesnės paslaugų dalies, kelionės organizatorius turėtų prisiimti tam tikrus išpareigojimus vartotojui;

kadangi kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turėtų prisiimti atsakomybę prieš vartotoją už kokybišką visų sutarties sąlygų įvykdymą; kadangi, be to, kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turėtų būti atsakingi už vartotojui padarytą žalą dėl neįvykdytos arba netinkamai įvykdytos sutarties, išskyrus tuos atvejus, kai sutartis nevykdoma ne dėl jų arba kito paslaugų teikėjo kaltės;

kadangi tuo atveju, kai kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas atsako už pakete numatytų paslaugų nevykdymą arba netinkamą vykdymą, tokia atsakomybė turėtų būti apribota tarptautinėmis konvencijomis, reglamentuojančiomis tokias paslaugas, ypač 1929 m. Varšuvos konvencija dėl tarptautinių pervežimų oru, 1964 m. Berno konvencija dėl pervežimų geležinkeliu, 1974 m. Atėnų konvencija dėl pervežimų jūra ir 1962 m. Paryžiaus konvencija dėl viešbučių savininkų atsakomybės; kadangi, be to, atsižvelgus į žalą padarytą vartotojui, išskyrus asmens sužalojimą, ribota atsakomybė galėtų būti numatyta paketo sutartimi, tačiau tik tais atvejais kai tokie apribojimai yra pagrįsti;

kadangi turėtų būti nustatyta vartotojų informavimo ir skundų nagrinėjimo tvarka;

kadangi vartotojui ir kelionių paketų verslui būtų naudinga, jeigu kelionių organizatoriai ir (arba) kelionių pardavimo agentai būtų įpareigoti pateikti pakankamas garantijas nemokumo atveju;

kadangi siekiant apsaugoti vartotoją valstybėms narėms turėtų būti suteikta laisvė priimti arba palikti galioti griežtesnes kelionių paketų reglamentuojančias nuostatas,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Šia direktyva siekiama suderinti valstybių narių įstatymus, kitus teisės aktus ir administracines nuostatas, susijusias su Bendrijoje parduodamais ar siūlomais parduoti paketais.

2 straipsnis

Šioje direktyvoje:

1) „paketas“ – iš anksto už bendrą kainą parengtas ir parduodamas arba siūlomas įsigyti turizmo paslaugų rinkinys, kurį sudaro ne mažiau kaip dvi iš toliau minimų turizmo paslaugų kai paslaugų suteikimo trukmė yra daugiau nei 24 valandos arba yra įtraukta nakvynė:

- a) transportas,
- b) apgyvendinimas,
- c) kitos turizmo paslaugos, nepriklausančios transportui ar apgyvendinimui, ir sudarančios gana didelę paketo dalį.

Atskiros sąskaitos, pateiktos to paties paketo skirtingoms dalims, neatleidžia kelionių organizatoriaus ar kelionių pardavimo agento nuo šioje direktyvoje nustatytų išpareigojimų;

- 2) „kelionės organizatorius“ – asmuo, kuris reguliariai rengia paketus ir parduoda arba siūlo juos įsigyti tiesiogiai arba per kelionių pardavimo agentą;
- 3) „kelionių pardavimo agentas“ – asmuo, kuris parduoda arba siūlo įsigyti paketą parengtą kelionės organizatoriaus;
- 4) „vartotojas“ – asmuo, kuris perka ar sutinka pirkti paketą (pagrindinis sutartį pasirašęs asmuo) arba bet kuris kitas asmuo, kurio vardu sutartį pasirašęs asmuo sutinka pirkti paketą (kiti naudos gavėjai) arba bet kuris asmuo, kuriam pagrindinis sutartį pasirašęs asmuo arba bet kuris naudos gavėjas perduoda paketą (kelionių paketą perimantis asmuo);
- 5) „sutartis“ – susitarimas, siejantis vartotoją su kelionės organizatoriumi ir (arba) kelionės pardavimo agentu.

3 straipsnis

1. Bet kokia paketą aprašanti medžiaga, kurią kelionių organizatorius arba kelionių pardavimo agentas įteikė vartotojui, paketo kaina ir visos kitos sutarties sąlygos negali turėti klaidinančios informacijos.

2. Kai vartotojui pateikiama brošiūra, joje turi būti įskaitomai, išsamiai ir tiksliai nurodyta kaina bei atitinkama informacija apie:

- a) tai, kur vykstama, transporto priemonę, jos charakteristiką ir kategoriją;
- b) apgyvendinimo tipą, jo vietą, kategoriją arba patogumų lygį ir pagrindinius ypatumus, patvirtinimą bei klasifikaciją pagal atitinkamos priimančiosios valstybės narės taisykles;
- c) maitinimą;
- d) maršrutą;
- e) valstybių narių ar atitinkamų valstybių nustatytus paso ir vizos reikalavimus bei sveikatos formalumus kelionei ir buvimui toje šalyje;
- f) reikiamą sumokėti pinigų sumą ar kainos, kuri turi būti sumokėta iš anksto, dalį bei likučio apmokėjimo grafiką;
- g) tai, ar reikalingas minimalus asmenų skaičius, kad įvyktų kelionė, ir, jei taip, apie galutinį terminą informuoti vartotoją, jeigu kelionė bus anuliuojama.

Kelionių organizatorius arba kelionių pardavimo agentas atsako už brošiūroje pateiktą informaciją, išskyrus tuos atvejus, kai:

- vartotojui iki sutarties sudarymo buvo pranešta apie tokios informacijos pasikeitimus ir kai brošiūroje pakeitimai yra aiškiai numatyti,
- pakeitimai padaromi vėliau abiejų sutarties šalių susitarimu.

4 straipsnis

- 1. a) Prieš pasirašydami sutartį, kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas turi pateikti vartotojui raštiškai ar kita tinkama forma bendro pobūdžio informaciją apie paso ir vizos reikalavimus, taikomus valstybių narių ar atitinkamų valstybių piliečiams, o visų pirma laiką, per kurį turi juos gauti, bei informaciją apie sveikatos formalumus kelionei ir buvimui toje šalyje;
- b) prieš vartotojui išvykstant į kelionę, kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas privalo raštiškai ar kita tinkama forma jam laiku suteikti informaciją:
 - i) apie tarpines stotis ir sustojimo laiką, buvimo vietą bei informaciją apie keleivio vietą transporte, pvz., kajatę ar miegamąją vietą laive, kupė traukinyje ir pan.;
 - ii) nurodyti kelionių organizatoriaus ir (arba) kelionių pardavimo agento vietinio atstovo pavardę, adresą ir telefono numerį arba, to nepadarius, vietinių agentūrų, į kurias vartotojas prirėkęs galėtų kreiptis pagalbos, adresus ir telefono numerius;

Jei nėra tokių atstovų ar agentūrų, bet kuriuo atveju vartotojui privaloma suteikti telefono numerį, kuriuo

jis galėtų skambinti nenumatytu atveju, arba suteikti bet kurią kitą informaciją, kuri jam padėtų susisiekti su kelionių organizatoriumi ir (arba) kelionių pardavimo agentu;

- iii) keliaujant arba būnant užsienyje nepilnamečiams, informaciją, kuri leistų tiesiogiai susisiekti su vaiku ar atsakingu asmeniu jo buvimo vietoje;
- iv) informaciją apie neprivalomų draudimo sutarčių sudarymą, kad būtų padengtos vartotojo išlaidos dėl kelionės anuliuojimo arba pagalbos išlaidos, įskaitant repatriaciją nelaimingo atsitikimo ar ligos atveju.

2. Valstybės narės užtikrina, kad sutarčiai bus taikomi tokie principai:

- a) atsižvelgus į konkretų paketą, sutartyje turi būti nurodyta bent ta informacija, kuri nurodyta priede;
- b) visos sutarties sąlygos turėtų būti parengtos raštiškai arba pateiktos kita išsamia ir vartotojui suprantama forma bei pateikiamos vartotojui prieš sudarant sutartį; vartotojui turi būti įteiktas minėtų sutarties sąlygų egzempliorius;
- c) b punkte išdėstytos nuostatos neturi trukdyti užsakyti kelionę ar baigti pasirašyti sutartį paskutinę minutę.

3. Jeigu vartotojas nebegali pasinaudoti minėtu paketu, prieš kelionę apie savo ketinimą pranešdamas atitinkamam kelionių organizatoriui ar kelionių pardavimo agentui, savo užsakymą jis gali perleisti asmeniui, kuris atitinka visas pakete nustatytas sąlygas. Paketo perdavėjas ir paketo gavėjas dėl kainos likučio sumokėjimo ir visų kitų su tokiu perdavimu susijusių išlaidų yra solidariai atsakingi kelionių organizatoriui arba kelionių pardavimo agentui.

- 4. a) Sutartyje nustatytos kainos negali būti keičiamos, jeigu sutartyje nėra aiškiai numatyta galimybė padidinti ar sumažinti kainas ir nėra tiksliai nurodyta, kaip turi būti apskaičiuota pakeista kaina, kuri gali kisti tik kintant:

— transporto kaštams, įskaitant kuro išlaidas,

— tam tikrų paslaugų muitams, mokesčiams ar rinkliavoms, tokiems, kaip nutūpimo, išvykstančio ar atvykstančio keleivio rinkliavoms uostuose ar oro uostuose,

— valiutos keitimo kursams, taikomiems konkrečiam paketui.

- b) likus dvidešimt dienų iki numatytos išvykimo dienos sutartyje nurodyta kaina negali būti didinama.

5. Jeigu prieš išvykimą paaiškėja, kad kelionių organizatorius iš esmės turi pakeisti tokias svarbias sutarties sąlygas kaip, pavyzdžiui, kainą, jis turi kuo greičiau pranešti apie tai vartotojui, kad pastarasis galėtų priimti tinkamą sprendimą ir visų pirma:

— atsisakyti sutarties, nemokant jokios baudos,

5 straipsnis

— arba priimti sutarties priedą, kuriame turi būti apibūdinti padaryti pakeitimai ir jų įtaka kainai.

Vartotojas kaip galima greičiau turi pranešti kelionių organizatoriui arba kelionių pardavimo agentui savo sprendimą.

6. Jeigu vartotojas atsisako sutarties 5 dalyje nustatyta tvarka arba jeigu dėl kurios nors kitos priežasties, išskyrus vartotojo kaltę, kelionių organizatorius anuliuoja paketą prieš sutartą išvykimo dieną, tada vartotojas turi teisę:

a) pasirinkti kitą lygiavertį paketą arba aukštesnės kokybės paketą, jeigu kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas gali jam pasiūlyti tokį pakaitalą. Jeigu pasiūlytas paketas yra prastesnės kokybės, kelionių organizatorius vartotojui turi grąžinti kainos skirtumą;

b) arba kuo greičiau susigrąžinti visas jo pagal sutartį įmokėtas sumas.

Tuomet jis turi teisę tam tikrais atvejais iš kelionių organizatoriaus arba kelionių pardavimo agento – priklausomai nuo valstybės narės įstatymo – gauti kompensaciją, numatytą už sutarties nevykdymą, išskyrus tuos atvejus, kai:

i) kelionė neįvyksta dėl to, kad įsigijusių paketą asmenų skaičius yra mažesnis už numatytą minimalų skaičių ir vartotojui pranešama apie tai raštiškai ar kita sutartine forma per paketo aprašyme nurodytą laiką, arba

ii) kelionė neįvyksta, išskyrus tuos atvejus, kai bilietų parduota daugiau nei yra vietų, dėl *force majeure*, t. y. neįprastų ir nenumatytų aplinkybių, nepriklausančių nuo anuliuojamą skelbiančios šalies valios, ir kai pasekmių negalima buvo išvengti, netgi ir viską tinkamai parengus.

7. Jeigu išvykus paaiškėja, kad svarbios sutartyje numatytų paslaugų dalies nebus suteikta arba paaiškėja, kad kelionių organizatorius nesugebės įvykdyti didelės paslaugų dalies, kelionių organizatorius be papildomo mokesčio vartotojui turi pateikti alternatyvius paslaugų variantus, o tam tikrais atvejais vartotojui išmokėti siūlytų pakete ir suteiktų paslaugų kainų skirtumą.

Jeigu tokių variantų parengti neįmanoma arba dėl pateisinamų priežasčių jie vartotojui nepriimtini, kelionių organizatorius tam tikrais atvejais pasirūpina, kad be papildomo mokesčio vartotojui būtų skirtas transportas sugrįžti į išvykimo ar kitą grįžimo vietą, dėl kurios vartotojas sutinka, arba visos išlaidos yra kompensuojamos vartotojui.

1. Valstybės narės imasi reikiamų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, sutarties šalis, prisiima atsakomybę prieš vartotoją už sutartyje numatytų įsipareigojimų tinkamą vykdymą, nepaisant to, ar tuos įsipareigojimus turi vykdyti kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, ar kiti paslaugų teikėjai, nepažeidžiant kelionių organizatoriaus ir (arba) kelionių pardavimo agento teisės išieškoti žalą iš kitų paslaugų teikėjų.

2. Valstybės narės imasi reikalingų veiksmų užtikrinti, kad kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas būtų atsakingi už žalą padarytą vartotojui dėl sutarties nevykdymo arba netinkamo jos vykdymo, išskyrus atvejus, kai sutartis nevykdoma ar netinkamai vykdoma, ne dėl jų ar kitų paslaugų teikėjų kaltės, nes:

— vartotojas kaltas dėl sutarties nevykdymo;

— dėl sutarties nevykdymo kalta trečioji šalis, nesusijusi su sutartyje numatytomis paslaugomis, ir tokio nevykdymo nebuvo galima numatyti arba išvengti,

— sutartis nevykdoma dėl *force majeure*, nurodytos 4 straipsnio 6 dalies antrosios pastraipos ii papunktyje, arba dėl įvykio, kurio nei kelionių organizatorius, nei (arba) kelionių pardavimo agentas, nei paslaugų teikėjas, net ir viską kruopščiai parengę, negalėjo numatyti ar sustabdyti.

Antroje ir trečiojoje įtraukose minimais atvejais kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, kuris yra sutarties šalis, turi tuoj pat suteikti pagalbą vartotojui, kuris susidūrė su sunkumais.

Atlyginant žalą, atsiradusią dėl pakete numatytų paslaugų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, valstybės narės gali leisti, kad kompensacija būtų apribota laikantis paslaugas reguliuojančiose tarptautinėse konvencijose nustatytos tvarkos.

Atlyginant žalą, atsiradusią dėl pakete numatytų paslaugų nevykdymo ar netinkamo jų vykdymo, išskyrus žalą dėl asmens sužalojimo, valstybės narės gali leisti, kad kompensacija būtų apribota sutartyje nustatytos sumos dydžiu. Tokį apribojimą turi būti įmanoma pagrįsti.

3. Nepažeidžiant 2 dalies ketvirtosios pastraipos, sutartimi negalima numatyti jokios 1 ir 2 dalies nuostatų išimties.

4. Vartotojas, pastebėjęs, kad sutartis nevykdoma, privalo kuo greičiau raštiškai arba kita atitinkama forma apie tai pranešti atitinkamam paslaugų teikėjui ir kelionių organizatoriui bei (arba) kelionių pardavimo agentui.

Toks įsipareigojimas turi būti aiškiai įrašytas sutartyje.

6 straipsnis

Gavę skundą, kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas ar jo vietinis atstovas, jeigu toks yra, turi stengtis kuo greičiau priimti tinkamus sprendimus.

7 straipsnis

Kelionių organizatorius ir (arba) kelionių pardavimo agentas, kuris yra sutarties šalis, turi pateikti pakankamas garantijas, kad įmokėti pinigai bus grąžinti arba vartotojas nemokumo atveju bus repatrijuotas.

8 straipsnis

Valstybės narės gali priimti arba pateikti griežtesnes vartotojų teisių gynimo nuostatas šios direktyvos taikymo srityje.

9 straipsnis

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kurios, įsigaliojusios iki 1992 m. gruodžio 31 d., įgyvendina šią direktyvą. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų pagrindinių nacionalinės teisės nuostatų tekstus. Komisija apie tai informuoja kitas valstybes nares.

10 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge, 1990 m. birželio 13 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

D. J. O'MALLEY

PRIEDAS

Sutartyje turi būti nurodyta tokia informacija, jeigu ji susijusi su konkrečiu paketu:

- a) kur vykstama ir, jeigu yra numatyta apsisistoti, tokio laikotarpio trukmė, nurodant išvykimo ir atvykimo datas;
 - b) kelionėje naudojamos transporto priemonės, jų techninė charakteristika ir kategorija, išvykimo ir grįžimo datos ir vietos;
 - c) jeigu pakete numatytas apgyvendinimas, – jo vieta, turistinė kategorija arba patogumų lygis, svarbiausi jo ypatumai, kaip jis atitinka priimančiosios valstybės narės taisykles bei maitinimo grafikas;
 - d) kai kelionei įvykti reikalingas minimalus asmenų skaičius, – galutinis terminas, kada reikia vartotojui pranešti apie kelionės anuliavimą;
 - e) maršrutas;
 - f) apsilankymai, ekskursijos ar kitos paslaugos, įtrauktos į bendrą sutartą paketo kainą;
 - g) kelionių organizatoriaus, kelionių pardavimo agento, o tam tikrais atvejais ir draudiko pavardė (pavadinimas) ir adresas;
 - h) paketo kaina, suteikiant galimybę pagal 4 straipsnio 4 dalį keisti kainą ir nurodant visų muitų, mokesčių ar rinkliavų, susijusių su tam tikromis paslaugomis (nutūpimo rinkliavos, išvykstančio ar atvykstančio keleivio rinkliavos uostuose ir oro uostuose, turistų mokesčiai) išlaidos, jeigu tokios išlaidos neįtrauktos į paketą;
 - i) mokėjimų grafikas ir mokėjimo būdas;
 - j) specialūs reikalavimai, kuriuos vartotojas nurodo kelionių organizatoriui ar kelionių pardavimo agentui darydamas užsakymą ir kuriuos patvirtina abi šalys;
 - k) laikas, per kurį vartotojas turi pateikti skundą dėl sutarties nevykdymo ar netinkamo vykdymo.
-